

Lausuntopyyntö STM 2015

1. Vastaajatahon virallinen nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Tapio Saavalainen

3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Vastaajien määrä: 1

Nimi	Asema organisaatiossa	Matkapuhelin	Sähköposti
Linnankatu 1, 90100 Oulu	Neuvotteleva virkamies	+358400182586	tapio.saavalainen@avi.fi

4. Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimitilimessä

Vastaajien määrä: 1

28.01.2016

5. Toimielimen nimi

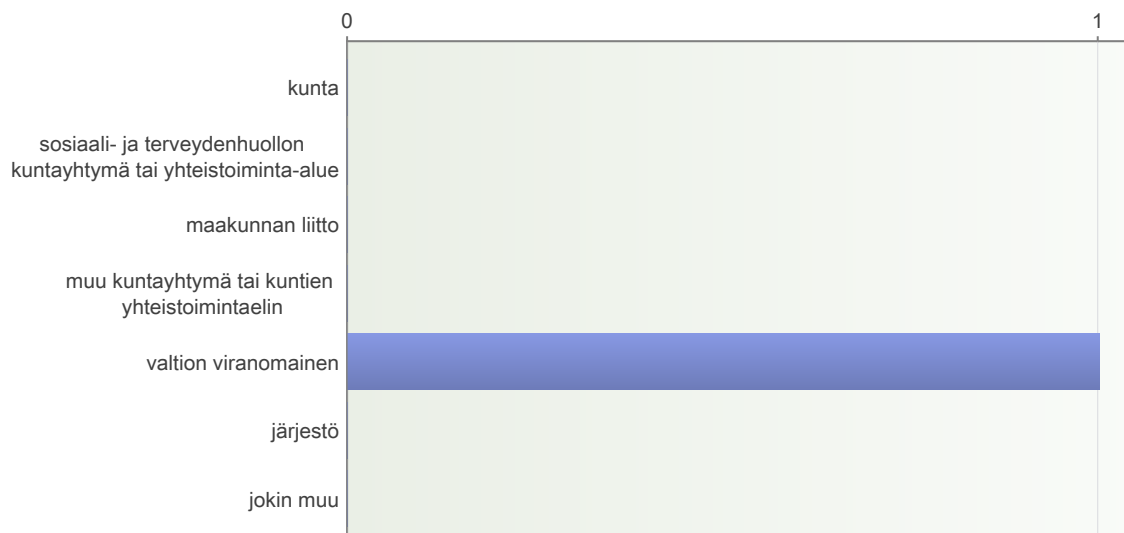
Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Ylijohtaja Terttu Savolainen

6. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

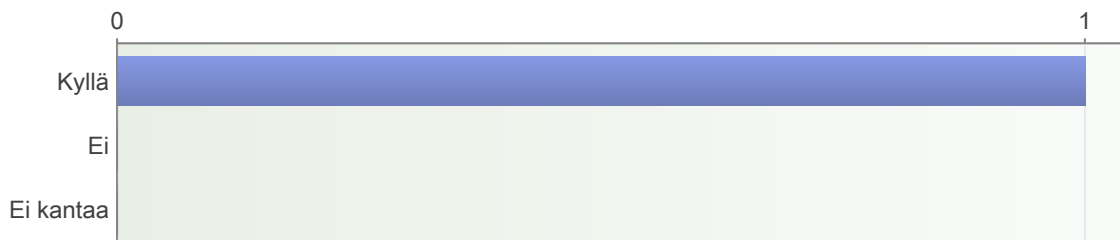

7. Kunta numero tilastokeskuksen luokituksessa

Ei vastauksia.

8. 1. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?

Vastaajien määrä: 1

9. 2. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

10. 3. Tämä kysymys vain kuntien valtuustoille: Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua? (liite: Manner-Suomen maakunnat)

Ei vastauksia.

11. 4. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

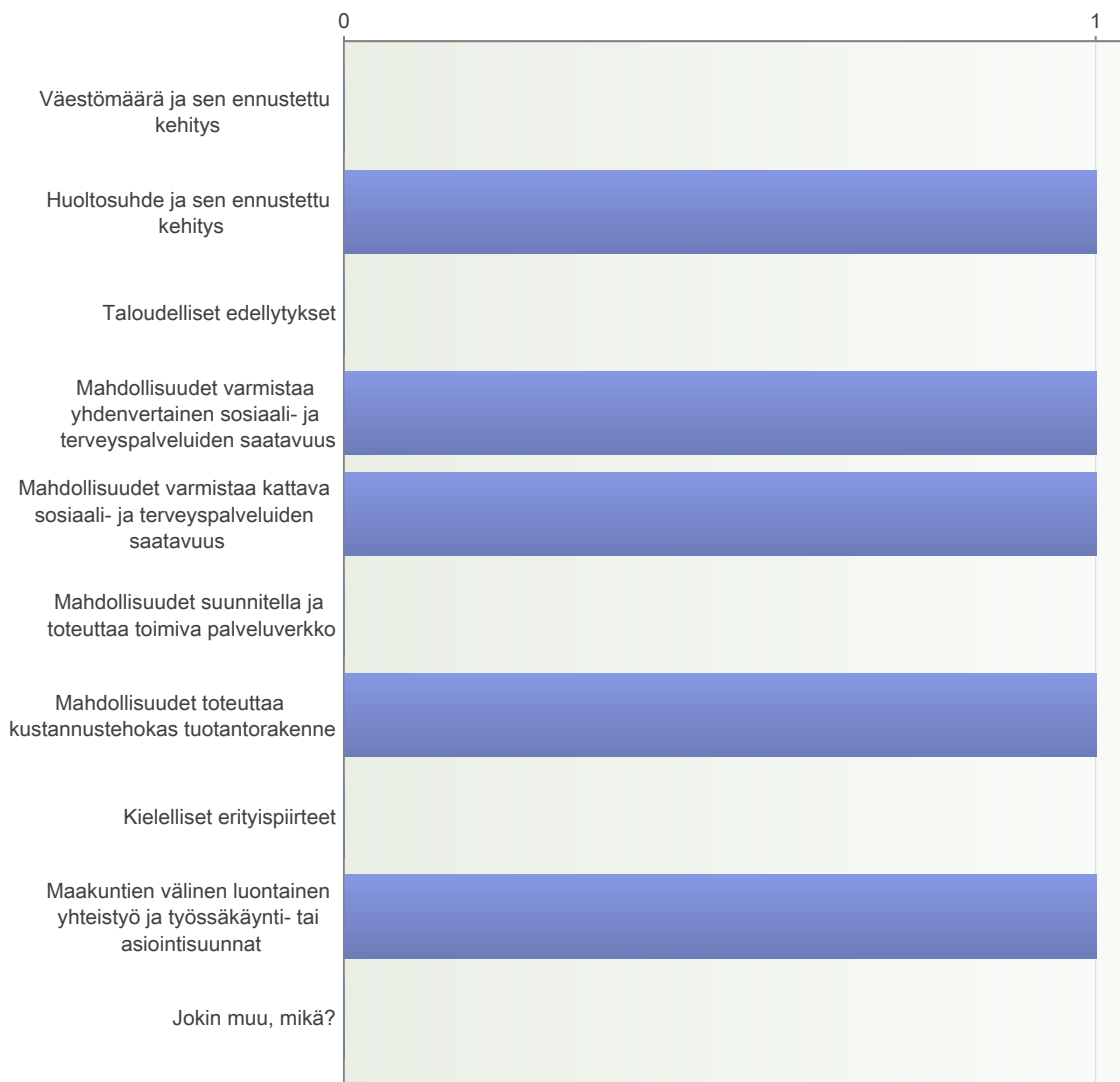
12. 5. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?

Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen saatavuuden turvaaminen yhdenvertaisesti (jos lainsäädäntöä pysyy tältä osin ennallaan) koko maassa tulee olemaan haaste. Lähipalvelut tulee järjestää siten, että ne ovat kansalaisten helposti saavutettavissa. Jos palvelut järjestetään oman kunnan ulkopuolella, tulee palvelujen käyttö turvata kohtuullisin kustannuksin. Nyt pitkät matkat aiheuttavat kustannuksia ja vaarana on, että ne joilla ei ole varaa maksaa omavastuita ja jos omia kulkuneuvoja tai julkisia kulkuneuvoja ei ole käytettävissä, jäävät palvelujen ulkopuolelle. Reuna-alueiden ja harvaan asuttujen alueiden palvelut tulee turvata yhdenvertaisesti? Erityisesti on kiinnitettävä huomiota päivystyksen järjestämiseen. Päivystyksen järjestäminen asiakkaiden näkökulmasta on jo nyt ongelmallista. Päivystyspalvelujen saavutettavuus yhdenmukaisesti koko maassa on haasteellista. Pitkät matkat vaikeuttavat hoitoon pääsyä ympärivuorokautisiin päivystystoimintaa harjoittaviin yksiköihin. On arvioitava myös ovatko 24/7 päivystystoimintaa harjoittavat toimintayksiköt tällä hetkellä oikein resursoitu kysyntää vastaavaksi (vrt. suun terveydenhuollon ympärivuorokautinen päivystys alueellamme). Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus edellyttää hyvää alueiden välistä yhteistyötä, jotta voimavaroja ei haaskata, vaan tarvittaessa hyödynnetään isompaa kokonaisuutta ja mahdollista erikoistumista. Aluehallintoviraston valvonta ja ohjaustehtävän kannalta on jatkossa merkitystä sillä, millä tavalla valtion aluehallintoviranomaisten toiminta-alueet on määritelty vuodesta 2019 lähtien.

13. 6. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia

Vastaajien määrä: 1

14. 7. Itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä.

Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?

Vastaajien määrä: 1

- Pohjois-Suomen aluehallintoviraston näkökulmasta olennaista on itsehallintoalueella oleva sote-yhteistyö nykyisten OYS:n erva-alueen sairaanhoitopiirien kesken (Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, Kainuun sairaanhoitopiiri, Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri sekä Lapin ja Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirit).

Keski-Pohjanmaan alueelta on ollut perinteisesti toimiva hyvä yhteistyö OYS:n erva –alueen toimijoihin.

15. 8. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?

Ei vastauksia.

16. 9. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

17. 10. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?

Vastaajien määrä: 1

- STM:n hallinnonalan tehtävät
Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaus-, valvonta- ja lupatehtävät edellyttävät alueellista toimijaa sekä vahvaa paikallistuntemusta. Tehtävät ovat pääosin laillisuusvalvontaa ja ne tulee säilyttää edelleen valtion tehtäviin kuuluvina. Valtion alueellisen toimijan tehtävistä keskeisiä ovat sisällöllinen ja vuorovaikutteinen ohjaus suhteessa itsehallintoalueisiin, informaatio-ohjaus ja tilaisuudet, ohjaus- ja arviointikäynnit, valvontakäynnit (riskiperusteiset) sekä omavalvonnan valvonta.
Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaus-, valvonta- ja lupatehtäviä koskevien toimintojen tulee lisäksi sijaita kohtuutetäisyydellä alueellisista itsehallintoalueista, aluehallinnossa. Valtion keskushallinnon ohjausmekanismi suhteessa valtion alueelliseen toimijaa on tarpeen. Valtion keskushallinnon ja aluehallinnon roolit ja tehtävät tulee kuitenkin selkiyttää sekä poistaa samalla päällekkäisyyksiä lupa-, ohjaus- ja valvontaprosesseista. Keskusviraston tulisi keskittyä vain laajakantoisiin asioihin sekä yleiseen laajemman tason ohjaukseen. Valtionapujen kuten esim. lääkäreiden koulutuskorvausten, perustoimeentulotuen valtionosuuksien, korjaushankerahoituksen hallinnointi, päätöksenteko ja maksatus hoidetaan aluehallintoviraston POL-vastuualueella. Kyseiset tehtävät eivät edellytä alueellista toimijaa, vaan voivat olla keskitettyjä. Lääkäreiden koulutuskorvaukset eivät voine olla itsehallintoalueella riippumattomuuden takia. Perustoimeentulotuen valtionosuusasioita hoidetaan aluehallintovirastoissa 31.7.2017 saakka.
Aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan ehkäisevän päihdetyön tehtävät ja romanasioihin liittyvät tehtävät voidaan siirtää itsehallintoalueille.

MMM:n hallinnonalan tehtävät (ml. STM:n terveydensuojelu)

Ympäristöterveydenhuolto on organisoitunut kunnissa eri toimialojen kanssa, kuten sosiaali- ja terveydenhuolto tai ympäristönsuojelu- ja rakennusvalvonta. Uusia rakenteita miettiessä pitää miettiä, mitkä ovat ympäristöterveydenhuollon tärkeimmät yhteistyösuunnat – jäävätkö ne kuitenkin kuntien tehtäviksi? Esimerkiksi

terveydensuojelulain mukaisia tehtäviä toteutetaan kunnassa kiinteässä yhteistyössä kunnan maankäytön suunnittelun, ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan kanssa. Jos ympäristöterveydenhuolto ei tulevaisuudessa yhdisty sote-alueiden kanssa, toimivasta yhteistyöstä on kuitenkin huolehdittava, koska yhteistyötä on myös sote-tehtävien kanssa.

Pohjoisessa Suomessa mahdollisen yksiköiden yhdistämisen itsehallintoalueisiin vaikutuksissa tulisi ottaa huomioon suuret etäisyydet. Jotkin kunnat eivät ole järjestäytyneet tällä hetkellä maakuntarajojen mukaisesti (esim. Posio Lapista kuuluu Kuusamon ja Taivalkosken ympäristöterveydenhuollon yksikköön Pohjois-Pohjanmaalla). Lähietäisyydellä olevien pienten yksiköiden yhdistäminen kuitenkin voisi tuoda etuja nykytilanteeseen verrattuna. Jos Kainuussa ympäristöterveydenhuolto jäisi Kainuun itsehallintoalueelle ja Pohjois-Pohjanmaalla seitsemän ympäristöterveydenhuollon yksikköä yhdistyisi, ympäristöterveydenhuollon henkilömäärät olisivat hyvin erikokoisia. Kuntien ympäristöterveydenhuolto (mm. elintarvikevalvonta, eläinsuojelu, eläinlääkintä, terveydensuojelu) olisi muutoksissa pidettävä yhtenä kokonaisuutena jatkossakin tehtävien sujuvan toiminnan vuoksi.

AVL:ssa tehdään tällä hetkellä kuntien toiminnan valvontaa, jonka on järkevää olla eri organisaatiossa kuin valvottava toiminta (esim. eläinlääkäreiden toiminnan harjoittamisen valvonta). Aluehallintoon nykyisin hyvin koottuja tehtäviä ei ole syytä pilkkoa nykyistä useammille alueille, kuten tapahtuisi, jos tehtäviä siirrettäisiin itsehallintoalueille (esimerkkeinä ohjaus, lupahallinto, eläintauteihin varautuminen ja maataloustukien valvonta). Nykyiset aluehallintovirastojen olemassa olevat resurssit eivät tule riittämään vastaavien tehtävien hoitamiseen itsehallintoalueilla.

Kaikissa rakenneratkaisuissa tulee huolehtia palvelujen alueellisuudesta. Keskushallinnon roolina tulisi olla toiminnan strategisen tason resurssi- ja normiohjaus. Ympäristöterveydenhuollon alueellisuus ja sen toimeenpano edellyttää läheisyysperiaatetta. Ympäristöterveydenhuollon ohjaus-, valvonta- ja arviointitehtävät tulee turvata ensisijaisesti aluehallintovirastoissa. Ympäristöterveydenhuollossa poikkihallinnollisuus on vahvuus aluetasolla. Erityistilanteissa poikkihallinnollinen alueellinen koordinaatioyhteistyö on osoittautunut tärkeäksi (mm. terveydensuojelu, pelastustoimi, ympäristöterveys, terveydenhuolto).

Ympäristöterveydenhuollon ohjaus-, valvonta- ja arviointitehtävät tulee toteuttaa mahdollisimman lähellä asiakkaita aluehallintovirastoissa. Ympäristöterveydenhuollon tehtäviä tulee koota vielä enemmän yhteen, esimerkiksi nykyiset Elyjen ja Avien tehtävät. Aluehallintouudistuksen yhteydessä tulee kartoittaa myös ne keskushallintoviraston ohjaus- ja valvontatehtävät, jotka voitaisiin hoitaa aluehallintovirastoissa.

TEM:n hallinnonalan tehtävät/Kuluttajahallinto/Talous- ja velkaneuvonta

Aluehallintovirasto vastaa talous- ja velkaneuvonnan riittävästä saatavuudesta alueellaan. Talous- ja velkaneuvonnan tehtävien hoitamista maakuntahallinnossa tulisi harkita.

OM:n hallinnonalan tehtävät

OM:n aluehallintovirastossa toimitettuja tehtäviä ei ole hallituksen tai ministeriöiden selvityksissä huomioitu mitenkään. Tehtäviä ovat valtion asiamiestehtävät, yhteisöoikeudelliset tehtävät, vakuudet, talletukset, kunnalliskantelut ym. pienemmät ja harvinaisemmat tehtäväkokonaisuudet, kuten metsästyslakiin perustuvat tehtävät. Kunnalliskantelujen tulee ehdottomasti olla valtiollisella toimijalla, ei itsehallintoalueella, jottei valvonnan riippumattomuus vaarannu, myös paikallistuntemus on asiassa tärkeää. Metsästyslain tehtävän osalta paikallistuntemuksen tärkeys korostuu, sillä metsästyskieltopäätöksen perusteena ovat matkailulliset ja alueen erityispiirteisiin liittyvät tekijät. Muiden tehtävien osalta paikallisuus ei ole ehdoton edellytys, mutta pitkät perinteet kyseisten tehtävien osalta puoltavat alueellista toimijaa. Esimerkiksi talletusten osalta talletusrekisterit vihkoissa ja exceleissa ovat paikallisia vuosikymmenten ajalta ja rekisterinpidon historia puoltaa alueellisen toimijan toimintaa asiassa. Vakuudet liittyvät yleensä ympäristölupiin, ne voisivat olla jatkossa samassa virastossa kuin mikä ympäristöluvatkin myöntää taikka keskitettynä jollekin toimijalle. Tämä toimija voisi olla Pohjois-Suomessa, jossa on suuria kaivoksia ja ympäristöhankkeita. OM:n tehtävien osalta tulee tarkastella mahdollisuutta tiettyjen tehtävien keskittämiseksi yhdelle tai useammalle Aville. Vakuuksia käsitellään

kohtalaisen vähän, joten toiminnan keskittäminen voi olla järkevää osaamisen varmistamiseksi. Yhteisöoikeudellisten tehtävien keskittäminen jollekin toimijalle tai muutamalle toimijalle ei ole poissuljettua. Valtion asiamiestehtävät tarkoittavat, että avissa on virkamies, joka toimii valtion edunvalvojana alueella. Tämä on nykyisin erittäin harvinaista, tehtävän säilyttäminen alueella on perusteltua, koska valtiota voidaan joutua edustamaan alueellisissa tuomioistuimissa, mutta tehtävä voisi harvinaisuutensa vuoksi olla valtakunnallinen tehtävä. Kyseiseen tehtävään on liittynyt myös edunvalvonta konkurssi- tai esim. yrityssaneeraustapauksissa, nämä valvonnat voitaisiin hoitaa taloushallinnon osalta keskitetysti. Tehtävien vähäisen määrän vuoksi ja osaamisen säilymisen ja poikkihallinnollisuuden takia tehtävät tulisi säilyttää kokonaisuutena. Poikkihallinnollinen virasto hyödyttää esim. kunnalliskantelujen tekemistä

18. 11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntiin jäävien tehtävien välinen yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä?

Vastaajien määrä: 1

- Pohjois-Suomen aluehallintovirasto korostaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on laajempi tehtävä kuin sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävä. Tässä työssä merkittävässä asemassa on kuntien sivistystoimen: opetus-, kulttuuri, nuoriso- ja liikuntatoimen toimijat. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä hyvänä työkaluna on sähköinen hyvinvointikertomus.

19. 12. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Aluehallintovirastot tukevat hallituksen linjauksia aluehallinnon uudistamiseksi ja itsehallintoalueiden muodostamiseksi. Lähtökohtana tulee olla siirtää valtion aluehallinnosta itsehallintoalueille kehittämistehtäviä ja tehtäviä, jotka ovat luonteeltaan itsehallintoalueille sopivia. Valtiolliset tehtävät ja erityisesti tehtävät, joissa käytetään oikeusharkintaa, tulee säilyttää valtionhallinnossa. Tällaisia tehtäviä ovat erityisesti valvontaan, ohjaukseen ja lupahallintoon liittyvät tehtävät.

Aluehallinnossa hoidettavat tehtävät tulisi jaotella sisällön ja tehtävän luonteen mukaisesti ja tämän pohjalta analysoida, hoidetaanko tehtävät itsehallintoalueilla vai valtion aluehallinnossa. Tehtäviä on tarkasteltava myös siitä näkökulmasta, voivatko ne olla alisteisia poliittiselle päätöksenteolle. Kansallisten säädösten lisäksi myös EU:n säädökset asettavat omat ehtonsa hallinnon rakenteille ja siten ne pitäisi jo selvityksen alkuvaiheessa ottaa huomioon.

Aluehallintouudistusta toteutettaessa on selkiytettävä myös valtion keskushallinnon ja aluehallinnon roolit ja tehtävät sekä poistettava päällekkäisyyksiä lupa-, ohjaus- ja valvontaprosesseista. Aluehallintovirastot ovat jo selvittäneet tehtäväkokonaisuuksia ja kehittämistarpeita, joilla lisätään tehokkuutta ja puretaan säätelyä vähentämällä normeja, keventämällä prosesseja ja hyödyntämällä digitalisaatiota. Lisäksi kehitetään lupahallintoa. Selvitystyö valmistuu 29.1.2016. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto suhtautuu kielteisesti pääaluehallintoviraston perustamiseen. Pääaluehallintovirastomalli tarkoittaisi käytännössä uuden hallintoportaan, joka muistuttaisi keskushallintovirastoa, perustamiseen. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto suhtautuu kielteisesti myös esityksiin viedä asioita alueilta keskusvirastoihin kuten ympäristöterveydenhuoltoon liittyvät valvontatehtävät. Nämä esitykset veisivät hallintoa kymmeniä vuosia taaksepäin ja johtaisivat keskushallinnon kaksiportaisuuteen. Jo 1990-luvulla päätavoite oli keventää keskushallintoa ja pyrkiä yksiportaiseen keskushallintoon. Esitysten toteutuminen johtaisi hallinnon sirpaloitumiseen ja olisivat ristiriidassa keskushallinnon uudistamishankkeen ja hallitusohjelman tavoitteiden kanssa, joissa hallinnonalojen raja-aitoja pyritään madaltamaan tai jopa poistamaan kokonaan. Myös OECD on arvioinut Suomen julkisen hallinnon yhdeksi suurimmaksi haasteeksi poikkihallinnollisen yhteistyön puutteen. Hallitusohjelmassa nostetaan esiin koko Suomen voimavarojen hyödyntämisen merkitys kasvavan talouden yhtenä peruspilarina. Alueiden merkitys on hallitusohjelmassa tunnustettu ja alueellisten elinvoimaisten ympäristöjen kehittämiseen panostetaan.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto esittää, että valtion alueille jäävät tehtävät kootaan kuuteen nykyiseen itsenäiseen aluehallintovirastoon. Tällä tavoin alueille muodostettaisiin alueellisesti kattavat, monialaiset valtion virastot, jotka tukisivat tehokasta ja tuottavaa asioiden hoitamista valvonta-, ohjaus- ja lupa-asioissa.

20. 13. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Pohjois-Suomen aluehallintovirasto korostaa rahoituskysymyksen ratkaisevaa asemaa itsehallintoalueen onnistuneessa toteutuksessa. Maan eri osien kehityserot (esim. väestörakenne, etäisyydet, sairastavuus ja palveluntarve) on huomioitava valtion rahoitusjärjestelmän puolella toimivan riittävän tulontasausjärjestelmän avulla. Palveluiden rahoittamisen pitää toteutua alueille ja kansalaisille yhdenvertaisesti.